

ROLA ANDRAGÓGA. ŠPECIFIKÁ ANDRAGOGICKEJ PRÁCE. KOMPETENCIE ANDRAGÓGA A ĎALŠIE VZDELÁVANIE V ANDRAGOGICKEJ PROFESII.

ROLA ANDRAGÓGA. ŠPECIFIKÁ ANDRAGOGICKEJ PRÁCE

Andragóg

- pojem veľmi všeobecný a môže zahŕňať všetkých pracovníkov pôsobiacich v oblasti andragogiky ako učiteľov, ale aj žiakov andragogiky aj pracovníkov z oblasti teórie
- vzdelávateľ dospelých, ktorý riadi výučbový proces
- pracovník vo vzdelávaní dospelých, ktorý realizuje vzdelávací proces

Predpokladom úspešnej činnosti andragóga je odborná znalosť prednášaného odboru, základná znalosť andragogiky, lektorská zdatnosť, znalosť psychológie osobnosti, motivačná schopnosť, organizačná, rétorická, komunikatívna, didaktická, či kreatívna schopnosť.

Potrebné kvalifikácie andragóga sa líšia podľa toho, čo konkrétne tvorí jeho hlavnú pracovnú náplň, teda či andragóg prevažne učí, plní manažérsku funkciu, či je činný ako poradca v sociálno – psychologickvej poradni a pod..

Podieľa sa aj na príprave vzdelávacieho procesu najmä týmito činnosťami:

- stanovením pedagogických cieľov: výberom a použitím metód a pedagogických postupov, ktoré sú najvhodnejšie pre stanovené ciele, cieľovú skupinu, vzdelávací kontext,
- výberom, koncepciou a prispôbením didaktických zdrojov podľa prijatej pedagogickej stratégie,
- vybudovaním a použitím hodnotiacich nástrojov podľa vopred stanovených cieľov, ktoré umožnia overiť a kontrolovať učebné výsledky a účinnosť vzdelávania,
- vypracovaním plánu vzdelávacej lekcie,
- vytvorením pedagogického vzťahu, ktorý uľahčuje výučbu.

Musí byť zoznámený so štruktúrou poslucháčov a:

- s ich sociálnou štruktúrou, vekom a pohlavím,
- a ich motivačnou účasťou na vyučovacom procese, s ich potrebami, záujmom o obsah,
- s ich znalosťami, skúsenosťami, možnosťami, intelektuálnou úrovňou,
- s ich doterajšími školeniami, úrovňou znalostí vo vzťahu k obsahu vyučovacieho procesu,
- s ich študijnými podmienkami.

Stratégia prípravy andragóga

Každý začiatok kurzu silne ovplyvňuje jeho ďalší priebeh. Účastníci rovnako ako aj lektor vnímajú začiatok ako určité napätie. Pre tieto situácie je vhodné zvoliť postupy, ktoré:

- umožnia zapamätať si mená účastníkov,
- pomôžu sa vcítiť do typu a charakteristiky skupiny,
- podporia ďalšie utváranie skupiny,
- otvoria vzťahy súvisiace s témou,
- aktivizujú účastníkov.

Vo vzdelávaní dospelých sa vyprofilovali rôzne role andragóga:

TÚTOR, MENTOR (facilitátor)

- pomáha a vedie účastníkov vzdelávania počas učebného procesu prostredníctvom týchto činností: stimulácia, a podpora participácie účastníka na vzdelávaní; demonštrácia, výklad, hodnotenie, testovanie dospelých účastníkov vzdelávania;

ANDRAGOGICKÝ PORADCA A KONZULTANT

- uplatnenie A poradcu – rekvalifikácia nezamestnaných a aktualizácie, inovačné vzdelávanie zamestnancov, ich preškolenie, úrad práce, v školskej poradenskej službe, kariérne poradenstvo vo firme
- požiadavky na A poradcu - kooperovať s jednotlivcami, so skupinou, viesť skupinovú diskusiu, vykonávať empirický prieskum vzdelávacích potrieb a pripravovať, organizovať a vyhodnocovať plán rozvoja ľudských potrieb

METODICKÝ PRACOVNÍK VO VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH

- profesionálne aktivity - analyzuje odborné spôsobilosti a prenáša ich do programov; vyvíja didaktické materiály pre učiacich sa a učebné pomôcky pre vzdelávateľov; školiť vzdelávateľov v používaní vyvinutých materiálov

MANAŽÉR VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

- organizuje, riadi a vyhodnocuje vzdelávacie procesy tým, že: pripravuje a plánuje procesy vzdelávania; prenáša profesijné kvalifikácie do vzdelávacích programov; vyberá vzdelávacie ponuky a uzatvára na ne kontrakty; analyzuje a validuje certifikáty; analyzuje trh práce; vedie personál, financie, vzdelávacie projekty; hodnotí kvalitu vzdelávacích služieb; zabezpečuje styk s verejnosťou a informačné siete

Súčasná podoba andragóga by sa dala zhrnúť tak, že andragóg by mal byť:

- ❖ vysokoškolsky vzdelaným profesionálom orientujúcim sa vo viacerých odboroch,
- ❖ odborníkom so širokým kultúrno-politicko-ekonomickým rozhľadom,
- ❖ expertom s odbornými, andragogickými a osobnostnými kompetenciami,
- ❖ pracovníkom s rozsiahlymi praktickými skúsenosťami, vysoko adaptabilným na zmeny (na ekonomických trhoch, trhu práce atď.).

KOMPETENCIE ANDRAGÓGA A ĎALŠIE VZDELÁVANIE V ANDRAGOGICKEJ PROFESII

V andragogickej koncepcii možno kompetencie definovať ako „jedinečnú schopnosť človeka úspešne konať a ďalej rozvíjať svoj potenciál na základe integrovaného súboru vlastných zdrojov, získaných v priebehu celého života jednotlivca prostredníctvom rôznych typov učenia“.

Profesijná kompetencia

- kombinácia vedomostí, zručností, schopností, efektívneho správania a konania pracovníka v určitej pracovnej pozícii
- určitá schopnosť pracovníka a vnútorná motivácia zastávať pracovnú pozíciu a dosahovať žiaducu úroveň pracovného výkonu

Kompetenciu možno posudzovať a v praxi efektívne rozvíjať iba v spojení s konkrétnou pracovnou pozíciou, rolou a očakávaniami

Základné zložky profesijnej kompetencie (podľa Weyera)

1. odbornosť
2. schopnosť riadiť seba

3. schopnosť riadiť druhých

Kľúčové kompetencie: (všeobecné, zásadné pre úspech v rôznych pracovných pozíciách)

1. **základné kompetencie** - schopnosť logicky myslieť, myslieť v súvislostiach, kreativnosť, schopnosť pracovať v tíme, preberať zodpovednosť,
2. **horizontálne kompetencie** – spôsobilosť rozširovať si obzory, vyhľadávať nové informácie (orientácia v knižnici, práca s PC)
3. **kompetencie pracovné** – schopnosť obsluhovať určitú techniku,
4. **generačné kompetencie** – schopnosť prekonávať stereotypy v myslení a v správaní, schopnosť učiť sa celý život

Kompetencie, ktorými by sa mal andragóg vyznačovať:

- **Odborné** - týkajú sa odbornosti, ktorou sa andragóg zaoberá. Získať ich môžeme najmä prostredníctvom všeobecného, odborného a ďalšieho odborného vzdelávania a praxou pri výkone činnosti. Odbornej kompetencie vyžadujú značnú mieru stálej priebežnej aktualizácie v súlade s vývojom daného oboru.
- **Andragogické** - osvojenie si andragogického taktu, zvládnutie didaktických zásad, foriem a metód výučby, znalosť použitia didaktických pomôcok a techniky, schopnosť efektívnej komunikácie a spolupráce a pod.,
- **Osobnostné** - osobnostné charakteristiky / záujmy, postoje, vôľa, temperament, charakter, empatiu atď./

Pojem ďalšie vzdelávanie je často používaný nepresne ako ekvivalent pojmu vzdelávanie dospelých. V skutočnosti sa jedná o upresňujúce vyjadrenie tohto pojmu – to, čo označujeme ako vzdelávanie dospelých, sa nemusí vždy týkať dospelého.

Ďalšie vzdelávanie môžeme rozčleniť na:

- (ďalšie) profesijné vzdelávanie → kvalifikačné školenia, rekvalifikačné kurzy...
- občianske vzdelávanie → občianske, politické, spoločenské, etické, estetické, právne, ekologické, zdravotnícke, filozofické, náboženské, sociálne...
- záujmové (sociokultúrne) vzdelávanie → záhradkárstvo, včelárstvo, jazyky... - dotvára osobnosť a jej hodnoty, umožňuje seberealizáciu vo voľnom čase, uspokojovanie vzdelávacích potrieb